לח א ב מיי' פ"ט מהל' גירושין הלכה ג סמג עשין נ טוש"ע אה"ע סימן קמו סעיף ג :

לט ג מיי' פ"ט מהל' שלוחין הלכה א סמג עשין מח טוש"ע אה"ע סי' נ סעיף א ב וטוש"ע ח"מ סימן לג סעיף א :

מ ד מיי' שם הלכה ד סמג שם טוש"ע אה"ע שם סעיף א :

מא ה ו מיי' פ"ז מהל' אישות הלכה יט ופ"ו מהל' מלוה הלכה א סמג עשין מח טוש"ע אה"ע סי' עח סעיף יז :

מב ז מיי' פ"ז מהל' אישות הלכה כ טוש"ע אה"ע שם סעיף ג ד ח"מ שם סעיף יז :

מג ח מיי' פ"ט מהל' שלוחין הלכה ד סמג עשין מח ופכ טוש"ע אה"ע סי' נח סעיף ד :

מכין אותו עד שתצא נפשו: בעא מיניה רמי בר חמא מרב חסדא "הרי זה גיטיך ולא תתגרשי בו אלא לאחר שלשים יום" והלכה והניחתו בצידי רשות הרבים מהו? אמר ליה אינה מגורשת מדרב ושמואל *דרב ושמואל דאמרי תרוייהו "הוא שצבורין ומונחין ברשות הרבים" וצידי רשות הרבים כרשות הרבים דמו, אדרבה מגורשת מדרב נחמן דאמר רב נחמן אמר רבה בר אבוה *האומר לחבירו "משוך פרה זו ולא תהיה קנויה לך עד לאחר שלשים יום" קנה ואפילו עומדת באגם, מאי לאו היינו אגם והיינו צידי רשות הרבים? לא, אגם לחוד וצידי רשות הרבים לחוד איכא דאמרי אמר ליה *מגורשת מדרב נחמן וצידי רשות הרבים כאגם דמי אדרבה אינה מגורשת מדרב ושמואל מאי לאו היינו רשות הרבים והיינו צידי רשות הרבים? ג לא, רשות הרבים לחוד וצידי רשות הרבים לחוד: **מתני'** ה המושיב את אשתו חנונית או שמינה אפוטרופיא הרי זה משביעה כל זמן שירצה, ר' אליעזר אומר אפילו על פילכה ועל עיסתה: **גמ'** איבעיא להו ר' אליעזר על ידי גלגול קאמר או לכתחלה קאמר? ת"ש אמרו לו לרבי אליעזר א) אין אדם דר עם נחש בכפיפה אי אמרת בשלמא לכתחלה שפיר, אלא אי אמרת ע"י גלגול, מאי נפקא לה מינה? דאמרה ליה "כיון דקדייקת בתראי כולי האי לא מצינא דאדור בהדך" ת"ש הרי שלא פטר את אשתו מן הנדר ומן השבועה והושיבה חנונית או שמינה אפוטרופיא הרי זה משביעה כל זמן שירצה, ד לא הושיבה חנונית ולא מינה אפוטרופיא אינו יכול להשביעה רבי אליעזר אומר אע"פ שלא הושיבה חנונית ולא מינה אפוטרופיא הרי זה משביעה כל זמן שירצה שאין לך אשה שלא נעשית אפוטרופיא שעה אחת בחיי בעלה על פילכה ועל עיסתה. אמרו לו אין אדם דר עם נחש בכפיפה שמע מינה לכתחלה שמע מינה: **מתני'** ב) כתב לה: "נדר ושבועה אין לי עליך" אין יכול להשביעה ו אבל משביע הוא את יורשיה ז ואת הבאים ברשותה. "נדר ושבועה אין לי עליך ועל יורשיך ועל הבאים ברשותך" אינו יכול להשביעה: לא היא ולא יורשיה ולא את הבאים ברשותה ג) אבל יורשיו משביעין אותה ואת יורשיה ואת הבאים ברשותה. "נדר ושבועה אין לי ולא ליורשי ולא לבאים ברשותי עליך ועל יורשיך ועל הבאים ברשותיך" אינו יכול להשביעה: לא הוא, ולא יורשיו, ולא הבאים ברשותו, לא אותה, ולא יורשיה ולא הבאים ברשותה; ח הלכה מקבר בעלה לבית אביה או שחזרה לבית חמיה ולא נעשית אפוטרופיא אין היורשין משביעין אותה, ואם נעשית אפוטרופיא היורשין משביעין אותה על העתיד לבא ואין משביעין אותה על מה שעבר: **גמ'** שבועה מאי עבידתה? אמר רב יהודה אמר רב
על

מכין אותו · קודם שעבר על העשה ויש בידו לקיים: **והלכה והניחתו כו'** · ועודנו שם לאחר שלשים: **והוא שצבורין** · גבי מתניתין דקתני הקודם זכה אלמא רה"ר לא קני ליה לבעלים מידי אלא א"כ מגביהו הילכך לאחר שלשים לאו ברשותה הוא דליהוי גירושין חיילי: **צידי רה"ר** · סמוך לכתלים שאין דרך בני אדם לעבור שם ולהתחכך בכותלים: **מתני' חנונית** · למכור יינו ופירותיו בחנות: **משביעה** · שלא עיכבה בידה כלום: **אפוטרופיא** · להכניס ולהוציא פירותיו ולשכור פועלים ולישא וליתן: **גמ' ע"י גלגול קאמר** · דשמעיה לת"ק דאמר משביעה על האפטרופסות ולא על פילכה ועיסתה ואפילו ע"י גלגול שבועת אפטרופסות' דכיון דשבועת אפטרופסות דרבנן [דהא לא קטען ליה תובע טענת ברי אלא "דלמא שתשבע לי" לא מגלגלינן על ידה] שבועה אחריתי ואתא ר' אליעזר למימר היכא דהושיבה חנונית, מיגו דמשתבעה אאפטרופסות משתבעה נמי על ידי גלגול על פילכה ועיסתה דמגלגלין *בדרבנן: **או לכתחלה קאמר** · דאפי' לא מינה אפוטרופיא משביעה על פלכה שהרי אפוטרופסת היא: **בכפיפה** · בתוך קופה אחת: **שפיר** · דאמרה ליה הואיל ומשבעת לי על פילכי איני יכול לסבול קפדנותך: **מאי נפקא לה מינה** · הרי נתחייבת לו שבועה ומה יקשה לה גלגול זה אם לא עיכבה כלום: **הואיל וקא דייקת בתראי** · איך חובב ומאמין אותי ולא מצינא לאידור בהדך: **הרי שלא פטר** · שלא כתב לה "נדר ושבועה אין לי עליך": **נדר** · שנודרת לו "יאסרו עלי כל פירות שבעולם אם עיכבתי משלך כלום" כדאמר במסכת גיטין (דף לד:) כמנעו מלהשביעה, התקין ר"ג הזקן שתהא נודרת ליתומים כל מה שירצו וגובה כתובתה: **מתני' אינו יכול להשביעה** · בגמ' מפרש מאי שבועה פטרה: **אבל משביע הוא את יורשיה** · אם גירשה ומתה, ויורשיה תובעין ממנו כתובתה, נשבעים 'שבועת יורשין' המפורשת במסכת שבועות (דף מה.) "שבועה שלא פקדתנו בשעת מיתה ולא אמרה לנו קודם לכן ולא מצאנו בין שטרותיה שטר כתובתה פרוע": **ואת הבאים ברשותה** · אם מכרה כתובתה לאחרים ונתגרשה ומתה והלקוחות תובעין אותו נשבעין אף הן 'שבועת היורשין': **אבל יורשיו משביעין אותה** · אם נתאלמנה והיא או יורשיה נפרעין מן היתומים צריכים שבועה שהרי לא פטרן אלא ממנו אם תגבה כתובתה בחייו: **לבאין ברשותי** · אם אמכור נכסי ואת באה ליפרע מלקוחות: **הלכה מקבר בעלה כו'** · זו שפטרה בעלה מן השבועה והכי תני בהדיא בתוספתא דאהך שפטרה קאי: **לבית אביה** · שלא נתעסקה שוב בנכסים: **על העתיד לבא** · על עסק שלאחר מיתה שלא עיכבה בידה כלום דהשתא נכסים דיתמי נינהו ולא מהניא בהו פטור דידיה: **על שעבר** · על עסק שבחיי בעלה: **גמ' שבועה מאי עבידתה** · איזו שבועה סתם שאשה חייבת לבעלה או ליורשיו דקתני דכי לא פטרה משביעה וכי פטרה אין משביעה:
על

אינה מגורשת מדרב ושמואל · הרבה יש לתמוה היכי פשיט מדרב ושמואל דבעי למימר דצידי רה"ר כרה"ר והא רמי בר חמא גופיה מיבעי ליה בצידי רה"ר מכלל דבהניחתו ברה"ר פשיטא ליה דאינה מגורשת וי"ל דדייק מסיפא דמילתיה דמדקאמר דבסימטא לא מהני תפיסה מכלל דבצידי רה"ר מהניא מיהו לאיכא דאמרי מדמה צידי רה"ר לסימטא: **וצידי** רה"ר כרה"ר דמו · תימה דברים אלו נסתרות (לעיל דף נא:) אמר דלענין מיקנא קני בצידי רה"ר: **אדרבה** מגורשת מדרב נחמן כו' · מדלא קאמר אדרבה מגורשת מדרב ושמואל גופייהו דאמרי בסימטא לא מהני תפיסה מכלל דפשיטא ליה דסימטא עדיפא לענין קנין טפי מצידי רה"ר אבל אגם וצידי רה"ר בעי לדמויי אהדדי אלמא לענין קנין סימטא עדיף מאגם וקשה לרשב"א דלעיל בשילהי האשה שנפלו (דף פב.) אמר רבי יוחנן האומר לחבירו משוך פרה זו ולא תיקני עד לאחר שלשים קנה אפילו עומדת באגם וא"כ כל שכן אם היא עומדת בסימטא והיכי אמר ר' יוחנן לעיל דתפיסה מהני בסימטא דר' יוחנן ור' שמעון בן לקיש דאמרי תרוייהו אפילו בסימטא: **האומר** לחבירו משוך פרה זו כו' · בדאמר לו מעכשיו מיירי כדאוקי לעיל בסוף האשה שנפלו (דף פב.) וגבי גט נמי דבעי רמי בר חמא איירי נמי בדאמר מעכשיו דאי לא אמר מעכשיו כיון דאין הגירושין אלא לאחר שלשים היה צריך שיהיה אז בחצירה וקשה דהיכי פשיט מדרב ושמואל דהתם מאי מעכשיו איכא ונראה דהכי פשיט כי היכי דהתם אע"ג דמן הדין דמשעת מיתת האב הנכסים בחזקת יתומים בכל מקום שהם אפ"ה אם הם ברשות הרבים לא קנו יתמי ה"נ היכא דאמר לה הרי זה גיטיך מעכשיו ולא תתגרשי בו עד לאחר שלשים דמן הדין יש לה לזכות בגט מיד לאחר ל' יום בכל מקום שהוא אפילו הכי ברה"ר אינה מגורשת: **רבי** אליעזר אומר על ידי גלגול · לא כפירוש שפירש הקונטרס דת"ק סבר דאין מגלגלין בשבועה דרבנן דהא בפ' כל הנשבעין (שבועות דף מח:) מסקינן דמגלגלין בדרבנן וליכא מאן דפליג אלא טעמא דת"ק דאמרה ליה כיון דדייקת כולי האי לא מצינא לאידור בהדך ירושלמי מאי טעמא דרבנן אם אתה אומר כן אין שלום בבית לעולם שברה כלים מאי את עביד לה כשומרת חנם או כשומרת שכר מסתברא אפילו כשומרת חנם אינה אם אין את אומר כן אין שלום בבית לעולם: **נדר** ושבועה אין לי עליך ועל יורשיך · בירושלמי מפרש כגון שנתן לה רשות לעשות יורשיה אפוטרופין ואת הבאים ברשותך צריך לפרש שאר בני אדם נכרים שעשאתן אפוטרופין מחמת שנתן לה רשות תימה אמאי נקט נדר דנדר לא שייך אלא באלמנה כדמוכח בהשולח (גיטין לד:) דתיקן ר"ג שתהא נודרת כו' ועליך לא שייך אלא בגרושה ויש לומר דאיידי דנקט בסמוך נדר גבי יורשין נקט נמי ברישא ומיהו בגמ' לא שייך לשנויי הכי דקתני בברייתא נדר ושבועה והתם לא מיירי ביורשים כלל:
אלא

◆

תוספות רי"ד

ליה טרח את זבין למטלטלין דידך והב ליה זוזי דאיזפך · (בזו הסברא חולק הרב בפסקיו בפ' אבות נזיקין ואומר אי לית לי' ללוה זוזי ואית לי' מטלטלי מגבי' לי' מטלטלי ולא טרחי' לי' למכור מטלטלי ליתן לו זוזי אלא שמין לו מטלטלי כנגד חובו) ודוקא במטלטלי הוא דאמר הכי דאי לא מזדבין ליה הכא ממטי להו לדוכתא אחריתי ומזבין להו ויהיב לי' דמי אבל בקרקע לא דאי ל"ל זוזי ולא מטלטלי וא"ל ארעא ל"א ללוה זבין קרקע דידך והב לי שמי שהוא דחוק למכור קרקע אם לא יוזלזל הרבה בשווי א"י למכור הלכך אין כופין אותו למכור ולהפסיד כ"כ · אלא יורדים לנכסיו ושמין קרקע בדמי הלואה ויהבינן ליה למלוה ומסתלק בקרקע ומ"ה תמה ר"פ על ר"ח וא"ל בודאי הוא דבר זה ששמעתי דאמריתו משמי' דרבא דכייפינן ללוה ואמרי' ליה זיל זבין את והוא השיבו דל"א הכי שאין זה מן הדין שנכוף את הלוה למכור אלא ב"ד שמין לו קרקע למלוה ומסתלק בקרקע וזה המעשה ששמעת דהו"ל מעות והיה תולה ביד עובד כוכבים שהי' אומר של עובד כוכבים הם והוא הלוה אותם שישתכר בהן למחצה לשליש או לרביע ומ"ה כפוהו למכור קרקעו ולפרוע לו ולא גרסינן הוא עשה שלא כהוגן לפיכך עשו לו שלא כהוגן דכהוגן וכדין עשו לו שהרי הי' לו זוזי והי' מבריחן מבע"ח ואי גרסי' לי' י"ל שאותו העובד כוכבים כפר ולקח מעותיו ע"פ שהודה ואמר כי הם של עובד כוכבים ונשאר עכשיו בלא זוזי ואעפ"כ כפו אותו למכור שמפני שמתחלה עשה שלא כהוגן ותלה אותן ביד עובד כוכבים להבריחם מבע"ח ועכשיו שנשאר בלא זוזי עשו לו חכמים נמי שלא כהוגן וכפוהו למכור קרקעו ויפרע למלוה · א"נ האי עשו לו שלא כהוגן לאו דוקא אלא ה"ק לי' מה שנראה לך שעשו לו שלא כהוגן מפני שהיה לו מעות ולעולם כדין וכהוגן עשו לו · א"ל ר"כ לר"פ לדידך דאמרת פריעת ב"ח מצוה אמר לא ניחא לי למיעבד מצוה מאי ובפ' שום היתומים אמר ר"פ פריעת ב"ח מצוה היא עליו לפרוע חובו ולאמת דבריו. דכתיב הן צדק הן שלך צדק ויתמי לאו בני מיעבד מצוה נינהו ואין נזקקין להן עד שיגדילו א"ל [תנינא] בד"א שלוקה מ' חסר א' במצות ל"ת אבל מצות עשה כגון שאומרים לו עשה סוכה ואינו עושה לולב ואינו עושה מכין אותו עד שתצא נפשו · וה"נ כייפי' ליה ללוה עד דעביד מצוה ופורע : מתני' המושיב אשתו חנונית או שמינה אפוטרופוס ה"ז משביעה כ"ז שירצה רא"א אפילו על פלכה ועיסתה · פי' ת"ק סבר אם הושיבה חנונית למכור יינו או פירותיו או שעשאה אפוטרופסות על נכסיו להשכיר פועלים ולפורען ולישא וליתן ממונו או הוא רשאי להשביעה כ"ז שירצה שלא גזלה ממנו כלום · ואע"פ שאינו טוען טענות ודאי אלא טענות ספק אני חושש שמא גזלתני כדתנן בשבועות ואלו נשבעין שלא בטענה · השותפים והאריסין והאפוטרופין והאשה הנו"נ בתוך הבית · ואמרי' התם מאי שלא בטענה · שלא בטענות ודאי אלא בט"ס אבל אם לא הושיבה חנונית ולא אפוטרופסות א"י להשביעה ור"א סבר אע"פ שלא עשאה אפוטרופיא הוא יכול להשביעה על פלכה שהוא מע"י שלא גזלתהו ועל עיסתה שהיא אופה לו הפת תניא הרי שלא פטר את אשתו מן הנדר ומן השבועה והושיבה חנונית או שמינה אפוטרופיא ה"ז משביעה כ"ז שירצה לא הושיבה חנונית ולא מינה אפוטרופא אינו יכול להשביעה ר"א אומר אע"פ שלא הושיבה חנונית ולא מינה אפטרופיא משביעה כ"ז שירצה שאין לך אשה שלא נעשת אפוטרופיא שעה א' בחיי בעלה על פלכה ועיסתה: א"ל אין אדם דר עם נחש בכפיפה ואין הל' כר' אליעזר דקי"ל יחיד ורבים הלכה כרבים · (ופי' הרב שאע"פ שא"י להשביע על פ"ו אם משביע' על האפוטרופס' ועל החנונית יכול לגלגל עלי' גם על פ"ע) ירושלמי שברה כלים מה את עבדת לה כש"ח או כש"ש אמרת מסתברא אפי' כש"ח [אינה] אם כך אין אתה אומר אין שלום לעולם בבית: מתני' כתב לה נדר ושבועה א"ל עליך א"י להשביעה אבל משביע הוא את יורשי' ואת הבאים ברשותה נדר ושבועה א"ל עליך ועל יורשיך ועל הבאים ברשותך א"י להשביעה ולא את יורשי' ולא הבאים ברשותה · אבל יורשין משביעין אותה ואת יורשיה ואת הבאים ברשותה נדר ושבועה א"ל עליך וליורשי ולבאים ברשותי עליך ועל יורשיך ועל ה"ב לא הוא ולא יורשיו ולא הבאים ברשותו משביעים אותה ואת יורשיה ואת הבאים ברשותה. הלכה מקבר בעלה לבית אביה או שחזרה לב"ח ולא נעשת אפוטרופיא אין היורשין משביעין אותה ואם נעשת [אפטרופיא] היורשים משביעים אות' לעתיד לבא ואין משביעין אותה לשעבר : כתב לה נדר ושבועה וכו' · פי' נדר שנודרת יאסרו עלי כל פירות שבעולם כקונם אם עכבתי משלך כלום כדאמרינן במסכת גיטין (בהניזקין) [בהשולח] נמנעו מלהשביעה התקין ר"ג הזקן שתהא נודרת ליתומים כל מה שירצו וגובה כתובתה. א"י להשביעה בגמ' מסיק ששום שבועה א"י להשביעה בין אם עשאה אפוטרופא דהיא רמו עליה בין אם היתה פוגמת כתובתה דתנן לקמן הפוגמת כתובתה ל"ת אלא בשבועה והשתא דפטרה מן השבועה שום שבועה א"י להשביעה ואם גירשה ובאה לגבות כתובתה ממנו תגבה בלא שבועה וה"ה אם טוען עליה פרעתיך שמן הדין היה להשביעה אע"פ ששטר כתובה קיימת כדאמר ר"פ בשבועות (מא) האי מאן דאמר שטר פרוע הוא משביעין ליה למלוה · הכא כיון דפטרה מן השבועה אי"ל אלא גובה בלא שבועה · אבל משביע הוא וכו' · פי' אע"פ שהתנה עם אשתו ופטורה מן השבועה וזוכה לגבות ממנו כתובתה בלא שבועה · אין יורשי' והבאים ברשותה דהיינו אם מכרה כתובה לאחרים אין יכולים לומר לו אחרי שהתנית עמה לגבות בל"ש גם אנו הבאים מכחה נגבה ממך בלא שבועה כאשר התנית עמה שהוא א"ל לאשתי עשיתי זה הכבוד שתגבה ממני בלא שבועה אבל לכם איני חפץ לעשות כבוד זה ואין תנאי האשה מועיל לא ליורשי' ולא ללקוחות הבאים מכחה · אלא אם באין יורשי' לגבות כתובתה ממנו כגון שגירשה ולא הספיקה לגבות כתובתה עד שמתה או שמכרתה לאחרים ובאים לתובעו יכול הוא להשביען בבל ענין שנופלת עליהן שבועה שאם אומר להם פרעתי אתכם והן פוגמין כתובתן לא פרעתנו כ"א כך וכך נשבעין כדין הפוגם שטרו ואם טוענין כי לא פרעתנו כלום
נשבעין

לעיל פד: [פה.]

נ"י כ"י

לעיל פב. [ע"ש]

* כגון במצות ל' יום

נושא
חפץ המונח בצידי רה"ר האם נחשב קנוי לבעלים
מבנה
ב' לשונות

נושא כללי (עז פח:) שבועות

נושא
שבועות (הנ"נ) ממון שבעל מוחל על אשתו

נושא/מבנה
נסיונות לפשוט השאלה - הא דר"א סובר שבעל יכול להשביע את אשתו על פילכה ועיסתה האם זה על ידי גילגול שבועה או לכתחילה

נושא
הפוטר אשתו משבועה

נושא/ומבנה
ב' לשונות ברב יהודה אמר רב שהיכא קאי ומאיזו שבועה הבעל פוטר אותה

א) [לעיל עז. וש"נ] ב) [לקמן פח: ע"ש] ג) שבועות מה.